

LUK

... skauting pro život

Zpravodaj 92. skautského střediska Šípů Praha 10

www.skauting.cz/92.stredisko

ČÍSLO 54

DUBEN 2006

OBSAH

MĚSÍC: DUBEN – APRÍL – MĚSÍC TRÁVY	3
REPORTÁŽ: ZKROCENÁ HORA	7
ANKETA: HODNOCENÍ AKADEMIE.....	8
NÁVOD: VELIKONOČNÍ TÝDEN.....	9
PÍSNÍČKA(ÁŘ): JAROMÍR NOHAVICA	11
FOTO: ŽONGLUJEME S IRMINSŮLEM	13

Jak změnit Luk k obrazu svému?

Součástí tohoto čísla je dotazník, který si klade za cíl zatraktivnit časopis Luk. Obsahuje cca **10 otázek** a jeho vyplnění trvá zhruba **2 minuty**.

Dotazník stahujte na adrese

www.skauting.cz/92.stredisko/luk_dotaznik_duben06.doc

a pošlete Jáčkoví na e-mail (jkonecny@email.cz).

Výsledky budou zveřejněny v příštím nebo červnovém čísle.

MĚSÍC: DUBEN – APRÍL – MĚSÍC TRÁVY

Měsíc s krásným českým názvem **duben**, související zřejmě s jarním rašením dubů, dubin a doubrav, se říká také **april**, původně z latinského Aprilis, značící druhý nebo další po březnu (u starých Římanů byl totiž březen první měsíc v roce). Nám april připomíná nestálé, bláznivé počasí s rychlými proměnami. V indiánských znacích jako **měsíc trávy** dobře odpovídá řadě českých pranostik o probouzející se přírodě. Tak např.:

Hodně-li duben větrem duje,
stodola se naplňuje.

Z Moravy

Duben časy mění
a obdaří fiolů zemi.

Staročeská

Svatý Jiří
na bochník mříí.

Z Čech

Jiří a Marek
mrazem nás zalek.

(24. a 25. dubna) Z Čech

Jiříček dá trávy košíček.

Z Táborska

Hromy v dubnu vyženú mrazy.

Velký pátek deštivý,
dělá rok žízňivý.

Z Čech

Svatý Jiří volá, země se otvírá,
aby tráva rostla, tráva zelená.

Z Čech

Na svatého Jiří
nezatlapou trávu ani čtyři.

Z Čech

Jak dlouho žába před Juřím vříská
tak dlouho po Juřím zimú píská.

Z Moravy

Do svatého Jiří tráva neroste, kdyby ji kleštěmi tahal,
a po svatém Jiří roste, kdyby ji palicí zatloukal.

Z Čech

Aj dubina, dubina, pod dubinou březina...

Tak začíná píseň z Dolních Bojanovic na Moravě. O zeleném doubku a lístečku dubovém se dá zpívat – do alelujá! Znáte hádanku – Všem pořídil čepici, sám nosí korunu? Dub – to není strom, to je Pamětník. Kronikář. Svědek časů minulých. Král mezi listnáči. Má zvláštní kůru, také listy a plody se u každého druhu liší. Je-li chráněn, dožívá se i tisíce let. Přitahuje blesky a odolá jim. Voda ho zocelí.

V dubnových pranostikách převažuje datum 24. dubna, svátku svatého Jiří, patrona všech skautů – symbolu rytířského zápasu s drakem, boje čestného,

statečného se zlem. A není to boj snadný. Dnešní svět je nám, bohužel, tvrdým svědkem.

Už jenom letošní zima, bohatá na sníh, jaké nám koncem března a nyní na počátku dubna svými povodněmi u nás, v České republice, i u sousedů připravila kruté peklo.

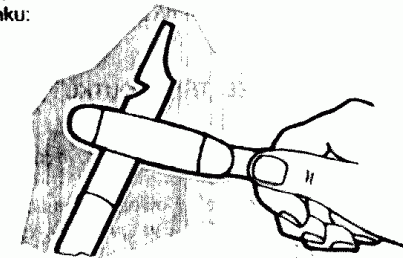
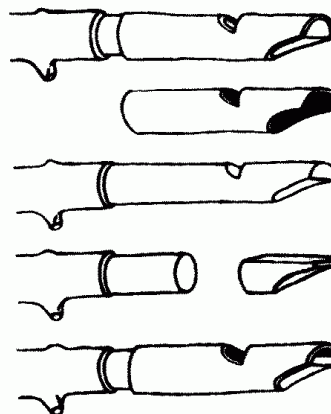
Tak jako pomlázka, tak také píšťalka se nejlépe vyrábí na jaře, kdy jsou stromy plny mízy, která umožní lépe oddělit píšťalku od dřeva.

Při otloukání (naklepávání) píšťalky nožem, otáčej pomalu proutkem kolem dokola, aby se kůra pěkně oddělila od dřeva. A aby ti to lépe šlo, můžeš si k tomu říkat říkanku:

Připrav si proutky na pomlázku a silnější prut na píšťalku.

Prohlédni si obrázky a můžeš začít.

Zkuste ve smečce soutěž o nejlepší pomlázku a „nejpískavější“ píšťalku.

● OTLOUKEJ SE PÍŠTALIČKO

● Otloukej se píšťaličko,
nebudeš-li se otloukat,
budu na tě žalovati,
císař pánu, on ti dá ránu,
až odletíš ke zlatému džbánú.

● Huš, huš, vrazím do tě nůž,
vrazím do tě kudličku,
vyrazím ti dušičku,
vrazím do tě zavíráček
budeš zpívat jako ptáček.

V únorovém LUKU, kdy jsem zmiňoval masopust a postní období, jsem připomněl, že letošní velikonoce se svými prázdninami, řadou křesťanských obřadů i pohanských obyčejů připadnou na půlku dubna. To už se příroda bude všude nezadržitelně probouzet a jarní míza kolovat v stromoví, keřích a dalších rostlinkách. Vzpomínám, že jako kluci jsme se v této době pokoušeli s různým úspěchem vedle pletení pomlázek udělat z vrbových prutů vlastní píšťalku. U Botiče není problém nalézt vhodné vrbové větévky, zkuste to také.

Návod naleznete jednak v příručce pro vlčata „**Stříbrnou a zlatou stopou**“ na str. 166, viz obr. nebo v příručce „**Rukodělné práce a výtvarné hry**“ (Skautské prameny, Liberec, 1998) na str. 145. Zde najdeš i návody na další typy píšťalek a zvukových nástrojů jako Hučidlo, Vrabec, Brumbár, Fičifál, Cvrček, Přeslička knoflíková atd. Obojí příručky jsou určitě ve střediskové knihovně, jen je pohledat a pak se do toho pustit.

Při vyrábění vrbové píšťalky si pro úspěch je nutné říkat zároveň příslušné říkadlo, jež je uvedeno na obrázku, případně další, jež uvádím:

Otúkaj sa písťaličko vrbová, vrbová,
pojedeme do Senice na drva, na drva,
nebudeš-li sa otúkati, budu na ťa žalovati
senickému pánu a on ti dá ránu,
až odletíš ke zlatému žbánu.

Z Horňácka

Leží, leží kláda, Huš, huš, huš, vrazím do tě nůž,
na tej kládě vrána. vrazím do tebe kudličku, vyrazím ti dušičku,
Až ta vrána vzlítne, vrazím do tě zavíráček, budeš zpívat jako ptáček.
písťalka se svlíkne.

Z Čech

Od Telče

A ještě jedno otloukací říkadlo na konec:

Skočila baba přes rybník,
běžel za ní kominík.
že jsi snědla koťata!
Ó radost! Ó radost!
Počkej babo prokletá,

Z Čech

V minulém LUKU jsme se dověděli o významu a historii našeho střediskového znaku a vlajky. Stojí za zapamatování, neboť jde o pozoruhodnost nemalou a připomínám, že letos, 23. dubna, tomu bude 60 let, co vlajka byla slavnostně vysvěcena a stala se symbolem našeho současného 92. střediska.

Pokud jste četli pozorně onen LUK a podíváte se na tam vyobrazenou vlajku, zjistíte, že se nám do popisu vloudila chybička. Na zelené straně vlajky je pod skautskou lilijí zlatou (či žlutou) barvou vyšit nápis

92 oddíl Praha XIII

v našem textu se uvádí **dvanáctka XII** – kde vznikla chyba, nevím. Údaj jsme převzali s Rogerem z LUKU z r. 1968. Samozřejmě, že správně je **třináctka** – totiž v r. 1920 vznikly hranice Velké Prahy a r. 1923 byly vymezeny jednotlivé číslované čtvrti a číslo XIII bylo přiděleno Vršovcům, Záběhlicím, Hostivaři a Strašnicím; tato označení platila do poloviny 60. let minulého století a proto pro tehdejší záběhlické skauty byla správná ona XIII., jež se skví na vlajce.

Kromě toho na této straně v levém rohu nahoře je malá nášivka se symbolem jamboree v Moissonu ve Francii 1947 (Jamboree Mondial de la Paix

France 1947 – Světové jamboree míru), jehož se naši záběhlicí předchůdci zúčastnili.

Takže u příležitosti skautského svátku při našem patronu, Jiříkovi, máte možnost si tradice střediska a jeho již památné vlajky připomenout.

Pár pamětnických poznámek k místu našeho působení

Když jsem se v roce 1964 přistěhoval do Zahradního Města, mnohé z dneška zde nebylo. Nebyla sídliště okolo záběhlické školy, stály jen paneláky u nás na Práčské, budovala se Jasmínová a škola v Jahodové, stavělo se sídliště Západ a škola v Břečťanové i škola Sever – Švehlova, nebyl Cíl ani Květ. Záběhlicemi projížděl autobus č. 101, vystupovali jsme přibližně v místech zastávky Záběhlická škola, proti níž byl v chaloupce kráček se smíšeným zbožím, hlavní zdroj našich nákupů. Další stanice pak byla až Na Groši, na Práčské nic, Topolovou nic nejezdilo.

Když jsme skautovali v letech 1968 – 70, klubovnu jsme měli ve zděné školičce nad dnešní naší klubovnou, byla perfektní. V zimě jsme jezdili na lyžích a saních z kopce podél klubovny, bylo tam živo. V létě potom při výkopech jsem v oněch místech nacházel v opukovém kamení krásné otisky trilobitů, důkaz někdejšího silursko-devonského moře prvohor. O památných objektech Záběhlic přistě více.

Pár poznámek k předchozímu, 53. LUKU:

Opravu z XII na XIII v popisu vlajky jsem již učinil. K **Flekově** zajímavé INFO jen to, že mrakodrap se anglicky řekne **skyscraper** → sky = nebe; to scrape = prodíratí se, škrábatí se; scraper = škrabák; tedy něco, co se škrabe až do nebe. **Puška** mne převezl a nabudil, protože jím popisovaná pozoruhodnost je mně doposud utajená.

Skupinu **Clyde** neznám a nad textem Strachu ze smrti jsem, mírně řečeno, na rozpacích. Pamatuji film Bony (nebo Bonny?) and Clyde – o dvou mladých zločincích. **Mývalem** uvedená poesie Z našich vlastních srdcí je tentokrát třešničkou na dortu LUKU č. 53. Škoda, že je anonymní. Jinak se verše líbily a byly obdivovány frekventanty vřdicovského kurzu v Nymburce, kde jsem LUK představoval. **Iáčkova** reportáž z Velké Úpy od Janovy boudy mi jednak připomněla leden 1969, kdy jsem tam na Portáškách lyžoval. Bydlel jsem s rodinou na Sněžence dole v Úpě a od Janovy boudy jsem sjížděl dolů do Úpy s celou rodinou na saních, fofr a zážitek! Jednak se realizoval konečně můj neuskutečněný sen – jet na jarní prázdniny s vlčaty na hory. Skvělé!! Já totiž za totáče po 20 let vedl na jarníky lyžařské kurzy pro děti svého zaměstnavatele, kolikrát až 60 účastníků. Problematika těchto zimních akcí mě je důvěrně známá, pokoušel jsem se vedle lyžařského výcviku do programu vpašovat skautské způsoby. **Považuji počin Veverky a spol. za báječný a doufám, že to budou opakovat.** Pokud budu moci, alespoň radou a mými horskými kvízy jsem jim ochoten přispět. K recepturám mrkvovým, jedl jsem mrkvový koláč a byl prima. Štaflíkova reportáž ze setkání mladých evropských byla informačně brilantní a obávám se, že i výstižná. Čtenáře a čtoucí zdraví **Grizzly**.

REPORTÁŽ: ZKROCENÁ HORA

Třemi Oscary oceněný film (za hudbu, scénář a režii) vypráví o vztahu dvou mužů, rančera a kovboje, jež spojila práce na hoře Brokeback. Amerika šedesátých let je všechno, jen ne tolerantní. Pro homosexuální lásku v ní místo není. Za motto celého filmu by se dala považovat slova jednoho ze dvou hlavních hrdinů: „co se nedá vydržet, to se musí ustát“. V filmu se toho zbytečně moc nenamluví, sledujeme totiž vyprávění o citech tak silných, které nemá smysl vyjadřovat slovně.

Zkrocená hora je především příběh o lásce. Režisér Ang Lee nám přímým, nenásilným způsobem ukazuje pravdu o tom, že pravé lásce se nevyhnete, i když před ní prcháte jakkoli daleko. Pravá láska ale nemusí vždy vyhrát. A na vás je jak to pak ustojíte, jak si obhájíte svůj život. Hrdinové filmu se s svým životem vyrovnávají různými způsoby, a nikdo vám neřekne, který z nich je správný.

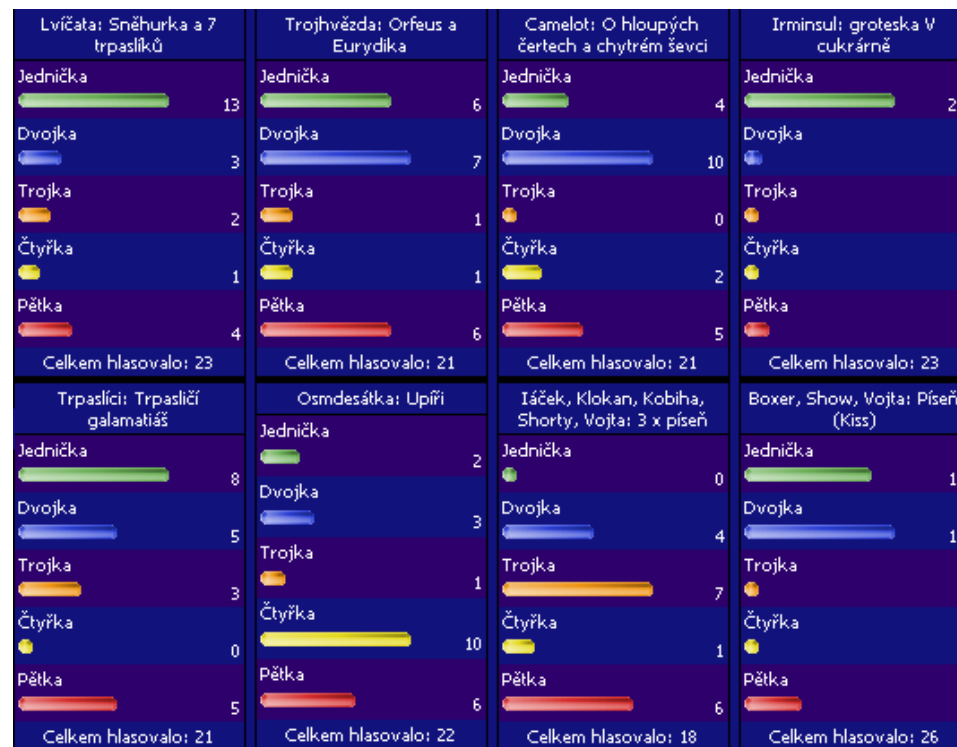
Výborné herecké výkony, kamera, jež kombinuje cit pro detail s velkolepými záběry amerického Západu, hudba, jež příběh jemně dokresluje, neokázalost a vnitřní jednota děje jsou hlavními přednostmi tohoto bezesporu výjimečného filmu. Nic nepřebývá, každý záběr má svůj smysl. Leeův film homosexuály neironizuje jako např. Almodóvar ve Vše o mé matce, nezařazuje je do jejich vlastního, odlišného světa, naopak je vnímá jako úplně obyčejné lidi, jejichž život může zničit síla předsudků.

Za Excalibur **Tuleň**

ANKETA: HODNOCENÍ AKADEMIE

Od 18. do 30. března jste mohli hlasovat v anketě na střediskovém webu a hodnotit tak jednotlivá představení únorové střediskové akademie.

A jak to dopadlo?

Průměry známek

(ten, kdo ve výpočtech jako první odhalí chybu a upozorní mě na ni, má u mě sušenku ☺)

Lvičata – Sněhurka a 7 trpaslíků: **2,13**
 Trojhvězda – Orfeus a Eurydika: **2,71**
 Camelot – O hloupých čertech a chytrém ševci: **2,71**
 Irmínsul – groteska V cukrárně: **1,39**
 Trpaslíci – Trpasličí galamatiáš: **2,48**
 Osmdesátka – Upíři: **3,68**
 Iáček, Klokan, Kobiha, Shorty, Vojta – 3 x píseň: **3,5**
 Boxer, Show, Vojta – Píseň (Kiss): **2,08**

Je na každém, jak s těmito výsledky naloží :-)

Štaflík

NÁVOD: VELIKONOČNÍ TÝDEN

Jaké byly zvyklosti a tradice, co se který den dělalo aneb co můžete vyzkoušet... ☺

Sazometná středa

Středa před Božím hodem velikonočním. Říkalo se jí škaredá, černá nebo sazometná, protože se vymetaly komíny. Podle lidového obyčeje se nesmíte škaredit a mračit, jinak se budete mračit po všechny středy v roce.

Zelený čtvrtek

Jedla se jen zelená strava - špenát, zelí, aby byl člověk zdravý po celý rok. Kostelní zvony zní na Zelený čtvrtek naposledy, znovu zazní až na Bílou sobotu - podle tradice, když zazní zvony naposledy, si máte zacinkat penězi, aby se vás držely celý rok. Někde se zvoní paličkou o hmoždíř, aby stavení opustil hmyz a myši.

Lidé v tento den vstávali velice časně, rodina se pomodlila, omyli se rosou, protože bránila onemocnění šíje a dalším nemocem. Někde se tato tradice dodržovala až na Velký pátek.

Na Zelený čtvrtek vstávaly hospodyně časně, aby zametly dům ještě před východem slunce. Smetí se odneslo na křižovatku cest, aby se v domě nedržely blechy.

Kdo sní před východem slunce pečivo namazané medem, je chráněný před uškntutím hadů a před žihadly vos.

V Orlických horách házeli lidé do studny chleba namazaný medem, aby se v ní držela po celý rok voda. Odpoledne se nepracovalo.

Pekly se jidáše, zvláště tvarované obřadní pečivo z kynutého těsta. Pokud se jedly potřené medem, opět měly být pro zdraví.

Je dobré v tento den sít len a hrách, protože vše dobře prospívá.

Nemá se o Zeleném čtvrtku nic půjčovat a s nikým se nehádat, aby se Vám všechny hádky vyhýbaly a naopak peníze si k Vám cestu našly.

Velký pátek

Vstávalo se před východem slunce, lidé se chodili mýt do potoka, aby se chránili před nemocemi.

Někde se chlapci potápěli a snažili se ústy vytáhnout kamínek, který pak hodili levačkou za hlavu, to je mělo ochránit před bolením zubů.

V krajích s plátenickou výrobou se předly pašijové nitě, pak se udělalo na šatech několik stehů, to mělo ochránit před uhranutím a zlými duchy. Košile ušitá z plátna pašijových nití chránila před bleskem.

V tento den se nesmělo nic půjčovat, protože půjčená věc by se mohla očarovat. Věřilo se hodně na čarodějnice a uhranutí.

Nepracovalo se na poli ani v sadu, aby se nehýbalo zemí.

Nepralo se prádlo, protože by se prádlo namáčelo místo do vody do Kristovy krve.

Také se chodilo dům od domu, za zvuku řehtaček a různých říkaček se oznamovalo poledne a ranní i večerní klekání. Hospodyně připravovala obdarování v podobě sušeného ovoce, pečiva, vajec a někdy také drobných peněz.

Bílá sobota

Z ohořelých dřivek se vytvářely křížky a nosily se do pole, by bylo úrodné. Popelem z posvěceného ohně se posypaly louky.

Někde se uhlíky dávaly za trám do domu, aby ho chránily před požárem.

Na Bílou sobotu se také uklízelo, bílilo. Připravovalo se a chystalo – obřadní i sváteční pokrmy, pekly se mazance i velikonoční beránci, pletli se pomlázky z vrbového proutí a nebo vázali březové metličky a zdobila se vajíčka.

Boží Hod Velikonoční

Každá návštěva dostala kousek posvěceného jídla.

Ve východních Čechách dal hospodář kus svěceného mazance, vejce a víno poli, zahradě a studni, aby byla úroda, voda a dostatek ovoce.

Pečou se velikonoční beránci

Velikonoční pondělí

Toho dne je pomlázka, velikonoční hodování, mrskut. Chlapci chodí dům od domu za děvčaty se spletenými pomlázkami většinou z vrbového proutí zdobené stuhami. Šlehají dívky a vinšují, za to dostanou malovaná vajíčka. Toto základní schéma má řadu variant. Někde je zvykem, že v úterý chodí s pomlázkou děvčata, jinde polévají chlapce vodou. V mnoha vsích bylo zvykem číhat na děvčata ráno, když šla do kostela.

Hořící Srdce

PÍSNÍČKA(ÁŘ): JAROMÍR NOHAVICA

Jaromír Nohavica, písničkář, textař, překladatel, narozen 7. 6. 1953, Ostrava.

Vystudoval v rodišti střední všeobecně vzdělávací školu, pak v Brně střední knihovnickou, studium na Vysoké škole báňské Ostrava nedokončil. Žije v Ostravě, v letech 1978–99 žil v Českém Těšíně.

Měl několik zaměstnání, mj. pracoval jako dělník a knihovník, od 1981 se žije jako umělec na volné noze. Hudební vzdělání nemá, ve hře na kytaru, housle, flétny a tahací harmoniku je autodidakt.

Nohavica je výjimečně talentovaný, příznačnými charakteristikami jsou inteligence, sečtělост, senzitivnost a pracovitost. Koncerty bývají pro posluchače jedinečným zážitkem, neboť patří k písničkářům, kolem nichž se vytváří jakési uhrančivé mystérium. Bravurně se pohybuje mezi folkem a folklórem, je pravým bardem svého kraje. Od folkové generace 60. let se pronikavě odlišuje, neboť je stylově obrácen spíše k východu: využívá prvky slovanské melodiky, náměty mnoha písní jsou ze slovanského prostředí, nechává se inspirovat ruskou romantickou literaturou. Je to typ písničkáře těsně spjatého s poezií a literaturou vůbec. Zhudebňuje dílo českých básníků Františka Gellnera (Radosti života) a Petra Bezruče (Kdo na moje místo), překládá a interpretuje písně Vladimíra Vysockého, Bulata Okudžavy a Alexandra Bloka (využívá také překladů Milana Dvořáka). Valná většina překladů však zůstává nevydána (viz Petr Čehovský, autor jediné odborné monografie o Nohavicovi).

Nohavicovou velkou předností je bohatý slovník, cit pro zpěvnost češtiny a pro osobitost jejích jazykových vrstev (od knižních vyjádření, přes spisovnou a obecnou češtinu až k vulgarismům). V jeho verbálním výrazivu nadchne údernost, přehlednost, síla rýmů, výrazné pointy, tihnutí k romantismu, prostota a samozřejmost. Tematický záběr písní je nebývale

široký. Na jedné straně často nastavuje zrcadlo současnému stavu společnosti (Dál se háže kamením a píská, Dopisy bez podpisu, Nechte to koňovi), vyjadřuje nekompromisní občanské a politické postoje (Mávátka, To nechte být, Křivá zrcadla), na straně druhé pracuje s historickou tematikou (Generál Windischgrätz, Husita, V hospodě na rynku). Umí navodit středověkou atmosféru a do autentických reálií staví hrdiny či vypravěče příběhů vybavené nadčasovou filozofií. Nohavica tvoří i pro děti (Grónská písnička, Tři čuníci, Delfíni), věnuje se sportovní tematice (Sportu zdar, Cyklistika, Ragby), dokáže být poetou všedního dne (Muzeum, Když mě brali za vojáka, Zestárli jsme lásko). Téma lásky zpracovává v nejrůznějších podobách a proměnách

Užívá jemný humor, jazykové hříčky, ovládá milostnou lyriku, epické vyprávění, satiru, parodii v různých textových a hudebních útvarech: aktuální blues (Blues o malých bytech), balada (Až mě zítra ráno), romance (Svatební), podobenství (Dál se háže kamením a píská), dětská říkadla (Voláme sluníčko), resp. lidové chorály (Panna na oslu jede), popěvky (Hlídač krav), valčíky (Pochod marodů), šansony (Planu), ruské romansy (Petěrburg) aj. Nohavica se snaží (a dovede) vystihnout zákonitosti světa a lidského bytí, potýká se s nejhlubšími životními pocity, otázkami víry, nesmrtelnosti, údělu umělce (Never more, Darmoděj, Mikimauz, Litanie u konce století – obvykle zde vystupuje archetypální postava mající v rukou lidský osud, resp. umělcovo prokletí, autor zde užívá ponurou symboliku, složité konotace, často se tento obraz v nejvyšších sémantických vrstvách dotýká existenciálního pocitu).

Pokud se vám povídání líbilo a chcete se o tomto skvělém písničkáři dozvědět ještě více, stačí kliknout na: www.nohavica.cz a otevře se vám cesta plná písniček, textů, akordů a povídaní.

Můžete si zadarmo stáhnout nejnovější album Pražská pálená v mp3 formátu, jehož písničky byly nahrány během pražských koncertů: http://www.nohavica.cz/praha2006/prazska_palena.htm

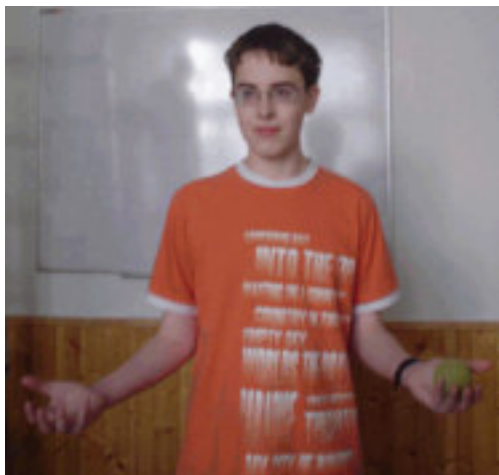
Měla jsem to štěstí dostat se na jeden z koncertů a řeknu vám, že zážitek je to obrovský.

Příjemný poslech přeje **Myška** a **Trpaslíci**

FOTO: ŽONGLUJEME S IRMINSŮLEM

- Potřebujete se semtam odreagovat?
- Nevíte, co dělat na schůzkách a výpravách?
- Závidíte cirkusákům?

Naučte se s Irminsulem žonglovat se třemi míčky!

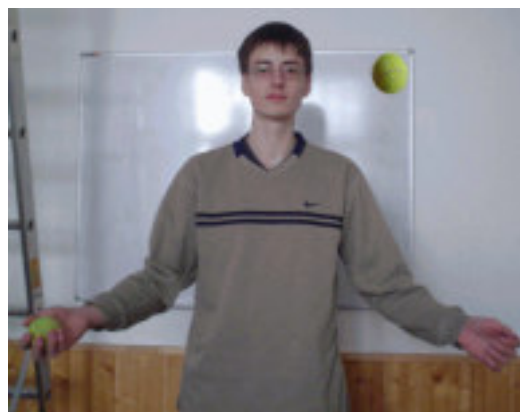
1. Začneme s jedním tenisákem,...

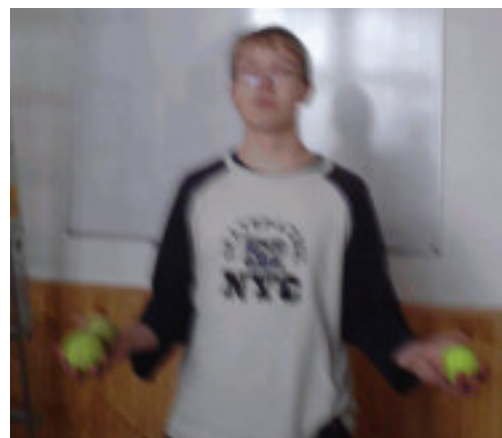
2. ... který přehazujeme velkými oblouky z ruky do ruky.

3. Nacvičíme klíčový prvek - levou rukou budeme vždy dělat oblouček, aby se nám později míčky nesráželi.

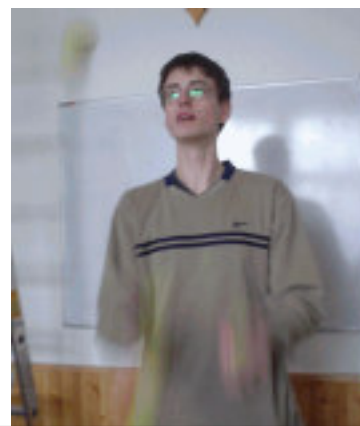
4. Přidáme další tenisák. Další míček vyhazujeme, když ten předchozí je v nejvyšší poloze. Nezapomínáme dělat levou rukou obloučky!

5. Do třetice všeho dobrého. Můžeme začít s třemi tenisáky. První vyhození je z té ruky, kde máme dva míčky.

6. Z pravé ruky logicky vyhazujeme, když míček právě vyhozený z levé je nejvýše. Z levé házíme, když je nejvýše ten z té pravé.

7. Když už nám to jde, můžeme trošku zrychlit.

8. Kdo říká, že musíme nutně zůstat u tenisáků? :-)

Foto: Kulda & Kevin

Text: Štaflík

Žongléři: Koleno, Štaflík, Tom, Zajíc

www.skauting.cz/irminsul